

Tóth Gábor¹ – Surányi Rozália²

Az adómérték etikája az Európai Unióban

Mores stipendi modum determinandi in Unione Europaea

The Ethics of Tax Rates in the European Union

gabortoth.tg@gmail.com

¹Nemzeti Adó és Vámhivatal Kiemelt Adózók Adóigazgatósága, adóellenőr

²Első Pesti Malom- és Sütőipari Zrt., gazdasági igazgató

Bevezetés/Összefoglaló

A cikk több részből áll. Az első részben az Istennek tetsző adómértéket kerestük a Tórákban és a Bibliában amit %-á konvertáltunk. A második részben adószakértőként az európai uniós országokban alkalmazott, az embereket és/vagy az élő munkát terhelő jövedelem típusú adókat elemeztük. Bár különböző forrásokból dolgoztunk, de az adózást érintő törvények mind a jogszabályok feldolgozásából származnak. A bibliai időkben az ember mint adóalany csakis mint gazdálkodó létezett, míg napjainkban jellemzően munkavállalóként. Megjegyzés: ez a gyakorlat a mai napig él az angolszász társadalmi jogban. Az ember felnőtt állampolgárrá válásakor vállalkozóként kerül be a társadalomba, ezt követően maga dönti el, hogy vállalkozóként, vagy munkavállalóként kíván a közösség tagjaként élni. Ez a szemlélet, (az angolszász joghoz való közelítés) nyomon követhető a magyar (2013-ban életbe léptetett) polgári törvénykönyvben is.

Izrael népe adót fizetett jövedelmei és például a vetésekből származó termés, a szőlő, búza, árpa, olaj, a nyájak, a juh szaporulatai után is. A mai kor embere az ilyen típusú jövedelmeit mint vállalkozó szerzi, ami országonként, ágazatonként és vállalkozástípusonként is nagyon eltérő adómértékkel adózik. De mi szerzők megpróbáltunk párhuzamot vonni a mai kor emberének a munkája után kapott jövedelmét terhelő adók és a bibliai kor emberének a munkája gyümölcsét terhelő adók között.

Mindkét esetben törvényekkel dolgoztunk. A bibliai kor Izraelita emberének a mindennapi életét szabályozó törvényeket, maguk a Tórák tartalmazzák. A mózesi könyvek vagy pentateuchus a Biblia ótestamentumi részének első öt könyve, amelyet a zsidó és a keresztény hagyomány a XVIII. századig kevés kivételtől eltekintve Mózesnek tulajdonított és amelyet a konzervatív Biblia magyarázat lényegét tekintve ma is Mózesről származtat.

Közgazdászként a harmadik részben az összegyűjtött és elemzett törvények alapján vázoltuk fel, hogy hova jutottunk. Mi szerzők a jó és a rossz kérdéskörével foglalkozunk. Megvizsgáltuk hogy a mai kor homo oeconomicusa hová fejlődött, továbbá azt hogy etikus e az embereket, az élő munkát terhelő adómérték ma Európában? Értékkérdést mondtunk, így visszatérünk közgazdászként az alapvető kérdéshez, hasznos volt e az egyes országoknak ezt az adómértéket választaniuk? Kifizetődő e a jóság vagy a gonoszság?

Elemzésünk során antropológiai szemszögből elemeztük a múlt és a ma emberének adóterheit. Megállapítottuk, hogy a homo oeconomicus és a homo sapiens közötti különbség az adóterhelésben, a társadalom és állam szervezettségének szintjében is megmutatkozik, továbbá azt is hogy a bibliai adómértéktől magasabb adómértékkel terhelték az élő munkát az európai országokban a Cseh Köztársaság, Románia és Lettország kivételével. Meg kívánjuk jegyezni, hogy a bibliai alapelvektől a Cseh Köztársaság és a fejlett tagállamok sem tértek el. Izrael és a Közép Európai régió tagállamainál a rossz vagy bibliai szóhasználat szerinti gonosz sújtotta gazdaságpolitika, nem hoz elegendő hasznot a konyhára. Az élőmunka napjainkban, ezen országokban túl van adóztatva.

Vizsgálatunkhoz nagy segítséget nyújtott az OECD által közétett statisztika „Taxes on personal income as a percentage of gross domestic product” amelyért köszönetet mondunk a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet vezetőinek és munkatársainak.

Első rész

Eltekintve a rengeteg háborútól és az azzal járó (mai szóhasználattal) „különadóktól” a zsidó nép törvényi erőre emelte a kiválasztott népet terhelő adó típusát és mértékét.

„Ezeket a rendelkezéseiteket és törvényeket kell megtartanotok azon a földön, amelyet atyáid Istene, az Úr ad nektek birtokul, és teljesítenetek mindenkor, amíg azon a földön éltek:” „és oda vigyétek égőáldozataitokat és véres áldozataitokat, tizedeiteket és felajánlásaitokat, fogadalmi és önkéntes áldozataitokat, marhahútsokat és juhaitok elsőszülöttjét. (Móz5. 12,1 és 6)

Mózes ötödik könyve a Tóra idézetek törvénye. A mindennapokat tárja elénk, ami közel 4000 év távlatából szemlélteti a törzsi izraelita közösség mindennapjait. Az itt említett Tórákban rögzített törvények célja, hogy segítsenek az embereknek életük minden területét alárendelni az Úrnak. A zsidó nép adóztatására jellemző volt a krisztus előtti XV-XX. században, hogy a jövedelmeket tizeddel adóztatták. A közösség tagjainak önkéntes alapon, adomány formájában kellett hozzájárulniuk az állam, egyház és zsidó közösségek közös kiadásaihoz. A felajánlások helyszíne az egyház, ami jól mutatja, hogy a vallási és állami szerepek az állam, illetve törzsi közösségek vezetésében nem különültek el ezen időszakokban.

„Vetéseitekből és Szőlőitekből tizedet szed, és hivatalnokainak meg udvari embereinek adja.Nyájaitokból tizedet szed, ti pedig szolgáló lesztek.” (Sám1. 8,15 és 17)

Sámuel első könyvében Izráel királyt kíván fejezetben, jól látható a társadalmi antropológiai változás. Az államot innentől kezdve király kormányozta. Az egyház és a királyi hatalom ekkor, a krisztus előtti X-XV. században kezd szétválni. Az adó mértéke a tized. Az adómérték tíz évszázad alatt sem változott meg, a társadalmi berendezkedés viszont igen. Ezen időszak alatt kezd kialakulni a nemesi és uralkodói osztály.

„Jónás ezt mondta a papoknak: A szent adományokból eredő összes pénzt, amit az Úr házába visznek, a forgalomban lévő pénzt, azt a pénzt, amelyet fejenként rónak ki becslés szerint, továbbá mindazt a pénzt, amit az emberek szívük szerint visznek az Úr házába,”(Kir2. 12,5)

Krisztus előtti X. századra a társadalmi berendezkedés kikristályosodott. Az Uralkodó osztály és az Egyház együtt gyakorolta a hatalmat. A közigazgatás és az adóbeszedés az egyház privilégiuma volt ebben az időben.

„Tudatjuk még veletek hogy a papokra, lévítákra, énekesekre, kapuőrökre, templomszolgákra és Isten házának munkatársaira senkinek se legyen adót, beszolgáltatást vagy vámot kivetnie. (Ezsd. 7,24)

A krisztus előtti IX. századra az egyház szerepe oly mértékben megerősödött, hogy Ezsdrás könyvében is jól kivehető módon megjelenik, az általános szabályok alóli kivétel. Az egyház képviselői nem fizettek adót ebben az időszakban.

„Felajánlasként adjatok minden hómer búzából egyhatod vékát, és minden hómer árpából egyhatod vékát. Az olajból rendelt rész, batban megadva az olajat, ez: minden kór olajból egytized bat. Tíz bat tesz ki egy hómert, ahogy tíz bat tesz ki egy kórt is. Izráel nyájából minden kétszáz juh után adjatok egy juhot ételáldozatnak, égőáldozatnak és békeáldozatnak, hogy engesztelést végezzenek velük – így szól az én Uram, az Úr.” (Ez. 45,13-16)

Ezékiel próféta könyvében jól látható (krisztus előtti V – IX. században), hogy az önkéntes adomány mértéke a közösség által is szabályozott, a közösség által elvárt mértékű. Ezékiel leírja, hogy a gabonákat hatod, az olajat

LVII. GEORGIKON NAPOK

57th Georgikon Scientific Conference

tized önkéntes adómérték terhelte. A juhok utáni önkéntes hozzájárulás a közös költségvetéshez ezer élőállat után tizenöt jószág.

Jézus szavai határozták meg pontosan, az Istennek tetsző adó mértékét:

[Mindenki úgy adjon, ahogyan előre eldöntötte szívében, ne kedvetlenül vagy kényszerűségből, mert „a jókedvű adakozót szereti Isten”.] (2Kor. 9,7)

A fenti sorokat Pál apostol vetette papírra krisztus szerinti időszámításunk kezdete után pár évvel. Az adó önkéntes részének ily módon történő meghatározása rengeteg félreértésre adott okot. A félreértések/a meg nem értések eredménye nyomon követhető Máté, Márk, Lukács és János Evangéliumaiból. Pál második levele a korinthusiakhoz viszont szó szerint idézi Jézust: „a jókedvű adakozót szereti Isten”

„Azoknak pedig, akik e világban gazdagok, parancsold meg, hogy ne legyenek gőgösek, és ne bizonytalan gazdagságban reménykedjenek, hanem Istenben, aki megélhetésünkre mindent bőségesen megad nekünk. A gazdagok tegyenek jót, legyenek gazdagok a jó cselekedetekben, adakozzanak szívesen, javaikat osszák meg másokkal, gyűjtsenek maguknak jó alapot a jövőre, hogy elnyerjék az igazi életet.” (Tit. 6,17)

Pál Tituszhoz írt levelében pontosan szemlélteti a keresztény etikát ami szintén az adománnyal, az adó önkéntes mértékével kapcsolatos. Pál levelében üzen a tehetőseknek, amelyben felszólítja őket a rendszeres Istennek tetsző adomány megtételére az egyház számára.

A hamis sáfár története Lukács evangéliumában kitűnő példája a ma is közismert uzsorakamatnak. 2000 évvel ezelőtt Jézus korában a zsidó törvények, a Tórákban rögzített módon tiltották a túlzott hasznot a kölcsönadóknak. A hamis sáfár a kölcsönadott ötven korsó olaj helyett száz korsó olajat, míg nyolcvan kórus kölcsön adott búza helyett száz kórus búza tőketartozást íratott a kölcsönszerződésbe. Lássuk a teljes evangéliumi részletet:

„Majd Szólt Jézus a tanítványaihoz is: Volt egy gazdag ember, akinek volt egy sáfára. Ezt bevádolták nála, hogy eltékozolja a vagyonát. Ezért előhívatta őt és így szólt hozzá: Mit hallok rólad? adj számot a sáfárságról, mert nem lehetsz többé sáfár. Erre a sáfár így gondolkozott magában: mit tegyek ha uram elveszi tőlem a sáfárságot? Kapálni nem bírok, koldulni szégyellek. Tudom már, mit tegyek, hogy amikor elmozdítanak a sáfárságból, legyen, aki befogadjon a házába. Egyenként magához hívatta urának minden adósát, és megkérdezte az elsőtől: Mennyivel tartozol az én uramnak? az így felelt: száz korsó olajjal. Erre azt mondta neki: Vedd az írásodat, ülj le gyorsan és írd ötvenet! Azután a másiktól is megkérdezte: Te mennyivel tartozol? Az így válaszolt: Száz kórus búzával. erre így szólt hozzá: Vedd az írásodat, és írd nyolcvanot! Az ura pedig megdicsérte a hamis sáfárt, hogy okosan cselekedett, mert e világ fia a maguk nemében okosabbak, mint a világosság fia. Én is mondom nektek: szereztek magatoknak barátokat a hamis mammonnal, hogy amikor elfogy befogadjanak titeket az örök hajlékokba. Aki hű a kevesen, a sokon is hű az, és aki a kevesen hamis, a sokon is hamis az. Ha tehát a hamis mammonon nem voltatok hűségesek, ki bízna rátok az igazit? És ha másén nem voltatok hűek, ki adja oda nektek azt, ami a tietek?” (Lk. 16,1-12)

Mind az jól látható Lukács egyáltalán nem értette a diszkont kincstárjegyek logikáját, vagy az uzsorakamatét. : **”Én is mondom nektek: szereztek magatoknak barátokat a hamis mammonnal, hogy, amikor elfogy befogadjanak titeket az örök hajlékokba.”** A szöveg elsőre olvasva elgondolkodtató. A mondatszerkezete a kölcsönnyújtásnak apostoli, fordítva értendő, mint ahogy az valójában megtörtént. A hamis sáfár 80 helyett 100 kórus búzát, vagy 50 korsó olaj helyett 100 korsó olajat követelt, és nem fordítva. A beidézett többi mondat valóban Jézus példabeszéde lehetett, hisz logikailag korrekt mondatokat és olyan alap igazságokat, tartalmazott, amelyek mindenki számára hasznosak. A cikk íróiként így fordítanánk le a lukácsi gondolatokat: légy

önmegtartóztató, jámbor és hű szolgál, hogy amikor felemeltetsz hűen szolgálj magad és az Úr által rád bízott feladatokat.

A hamis sáfár mint kontraszt került bemutatásra a keresztény illetve az Izraelita hit által is támogatott adófizetési morál, etika elleni példajaként. Lukács evangéliumában az általános Keresztény erkölcsi etikának az ellentéte, a rossz példa került bemutatásra a hamis sáfár történetének elmesélésekor.

Izrael népét jövedelem típusú adó terhelte, ami termék típusonként vagy jövedelem forrásonként elkülönítve került meghatározásra. Az adó kötelező része a tized volt. Az Önkéntes adományt az Úr háza, a mindenkor hatalmon lévő uralkodó szedte be. Az adomány békeidőben és Önmegtartóztató királyok esetében egy tized vagy egy hatod volt. Az adomány és a kötelező adó mértéke együttesen maximum egy tized és még egy hatod, mai szóhasználattal 27 % volt. A szerzők megjegyzik hogy az adó kötelező részének mértéke a Biblia tanúsága szerint 20 évszázad alatt nem változott. Az adó kötelező része a tized volt több mint 2000 éven keresztül.

1.számú táblázat

Az adó mértéke Izraelben Krisztus előtti 5. században

Jövedelem típus	mérték-egység	kötelező adó	önkéntes adomány mértéke	Convertált adószázalék összesen	Uzsora kamat	Tisztességtelen haszon
Búza	hómen	1/10	1/6	27%	80%	53%
Árpa	hómen	1/10	1/6	27%	80%	53%
Olaj	bat	1/10	1/10	20%	50%	30%
Juh	db	1/10	15/1000	12%	-	-

Forrás: saját szerkesztés (Móz5. 12,1,6, Sám1. 8,15,17, Ez. 45,13-16)

Második rész

A mai jövedelemadók kezdete 1799-re datálható. Nagy Britannia miniszterelnöke Ifjabb William Pitt 1798 decemberében vezette be a progresszív jövedelemadót, hogy a Francia Forradalom miatt kialakult helyzetben a költségvetésben legyen elegendő fedezet fegyverkezésre és hadi felszerelésekre.

A magánszemélyeket terhelő jövedelemadó(k) módja és mértéke országonként eltérő, de Európában az alábbi közös jellemzőkkel bír.

A személyeket terhelő jövedelemadók hatálya, az egyes országok állampolgáira terjed ki, illetve azon külföldi magánszemélyekre akik az adott tagállamban 183 napot meghaladóan életvitelszerűen jelen vannak. A legtöbb ország az állampolgárok lakóhelye, vagy a munkáltató székhelye, továbbá az irányítás központja alapján határozza meg ki alanya az általa kivetett jövedelemadónak.

A munkát terhelő adók gyakran a munkáltatók által a munkabérből levont és megfizetett, vagy az önbevallással megfizetett összegek. A munkáltató(k) által levont összeg nem feltétlenül a teljes összege a munkavállalót terhelő adónak. A magánszemély a tényleges adófizetési kötelezettségét önbevallással véglegesíti, ahol további adóköteles bevételeivel növelheti vagy ráfordításaival csökkentheti a jövedelemadó alapját. Majdnem mindegyik jövedelemadó rendszerben az adóalanyok csökkenthetik adóköteles bevételeiket az egyes államok által elismert kiadásokkal, mint például a jelzálog hitelek kamatai vagy orvosi kiadások. A számított jövedelemadó országonként eltérően kerül levonásra a kormány, vagy a munkáltató által, a törvényi előírásaitól függően.

A jövedelemadó leginkább progresszív jellegű, ami azt jelenti hogy a jövedelem emelkedését követve az adómérték jövedelemsávonként növekszik.

LVII. GEORGIKON NAPOK

57th Georgikon Scientific Conference

A nyugdíjjal kapcsolatos adók, mint a társadalombiztosítás vagy a nemzeti biztosítás, szintén a jövedelemadók típusába tartoznak, bár nem általánosan elterjedtek. A társadalombiztosítás általában állandó adómértékkel terheli a munkabéreket. A magánvállalkozókat egy adóévre vonatkozóan maximum adóösszeggel terhelik. A munkavállalókat és a munkáltatókat az ilyen típusú adók Országoként eltérően, egyformán terhelhetik általában eltérő adómértékkel.

Európában a tagállamok a munkabéreket további adókkal terhelik ilyenek például a munkanélküli járadék, és az egészségbiztosítási járulék is.

Európa országaiban a társadalombiztosítás több pilléren nyugszik. Németországban a társadalombiztosítási ellátórendszernek öt alappillére van: a beteg-, nyugdíj-, munkanélküli, ápolási és baleseti biztosítás. Csehországban a társadalombiztosítás magába foglalja a nyugdíj- és a táppénz-biztosítást, valamint a foglalkoztatás-politikai hozzájárulást. Csehországban az élők munkát egészségbiztosítás címén terheli még közteher. Dániában dolgozóknak először helyi egyházi adót, majd munkapiaci és egészségügyi biztosítási hozzájárulást kell fizetni. Magyarországon nyugdíjbiztosítás, egészségügyi, munkaerő piaci és szakképzési hozzájárulás terheli az élők munkát.

A fentiekén túl a munkabért Dániában progresszív jövedelemadó, Németországban a mindenkori jövedelem nagyságától függő adó terheli. Magyarországon a személyi jövedelmet terhelő adókulcs állandó. Az Egyesült Királyságban és Németországban bizonyos jövedelemig a magánszemély nem fizet jövedelemadót. Az adómentes jövedelem mértéke a kortól, eltartott gyermekek számától függően változik. Dániában a magánszemélyt terhelő összes adó mértéke nem haladhatja meg az 56 %-ot.

A magánszemély munkabérét/jövedelmét terhelő adót a legtöbb tagállamban a tárgyévet követő évben véglegesíti, a munkáltató által benyújtott bevallások alapján.

Az alábbi táblázatban összefoglaltuk az egyes tagállamokra jellemző (maximum) jövedelem adó összetételét és mértékét.

2.számú táblázat

Az adó mértéke Európa Tagállamaiban a 21. században

n.	Country	Maximum income tax rate
1.	Austria	50%
2.	Belgium	50%
3.	Bulgaria ²¹	10%
4.	Croatia	40%
5.	Cyprus	35%
6.	Czech Republic	22%
7.	Denmark	55.56% (including 8% social security paid by the employee but excluding 0.42–1.48% church tax imposed on members of the national Church of Denmark)
8.	Estonia	20% (+ 2.4% of unemployment insurance tax, 0.8% paid by employer, 1.6% paid by employee + 33% social security which is paid before gross wage by employer)
9.	Finland	56.05% to 62.05% depending on municipality, including 7.89% social insurance fees and excluding employer contribution, which is on average 20.88% ²²
10.	France	45% (+4% for incomes above a yearly EUR 500,000) [11]
11.	Germany	ca. 13.5% entry-level tax for income exceeding 8,004 EUR per year, and gradually rising in microscopic steps up to 45%; all income below the threshold of 8,004 EUR per year is not taxed (0% tax rate).
12.	Greece	42% (+4% Solidarity Tax)
13.	Hungary	57% (1.6% personal income tax, additional contributions at 10% Social Security by Employee + 24% Social Security by Employer and Health Care 7% by Employer)
14.	Italy	45%
15.	Latvia	23%
16.	Lithuania	42% (Including 15% income tax, 34% social insurance tax, and 6% health insurance)[21]
17.	Luxembourg	40%[22]
18.	Netherlands	52%[28]
19.	Norway ²³	47.2% (53.7% including 14.1% social security contribution by employer. All taxes include 8.2% pension fund payments).
20.	Poland	18-32%
21.	Portugal	46.5% (additional contributions at 11% Social Security by Employee + 23.75% Social Security by Employer)
22.	Romania	16%
23.	Slovakia	19% (additional contributions at 4% Health Care by Employee + 10% Health Care by Employer, 9.4% Social Security by Employee + 19.4% Social Security by Employer)
24.	Slovenia ²⁴	50%
25.	Spain	42%
26.	Sweden	56.6% (67% including social security paid by employer)[38]
27.	Switzerland	45.5%
28.	United Kingdom	45% on marginal additional annual income above £150k; 40% between £32k–£150k; 20% between £11k–£32k; 0% below; plus national insurance contributions at various rates between 2% and 13.8%[42]

Forrás: tax rates of the EU (oecd)

Harmadik rész

A vizsgálatunk során különböző társadalmi csoportokat különböző idősíkban hasonlítottunk össze. A mai európai gondolkodást a keresztény-zsidó hagyományok és történelem alapvetően befolyásolta. A munkánk során a Tórákhoz fordultunk. A mai társadalmi kor kezdetén a szokások, erkölcsi és jogi normák egyvelege írásos formát kapott a mózesi törvényekben. A XXI. század elején ezen törvények tükrében nyerhettünk egy pillantást az élők munkát terhelő adójogszabályokra.

Az ókori törzsi társadalom a Biblia elbeszélése szerint a bírák kora végén átalakult hadi királysággá. A zsidó nép Sault választotta első királyává (Sám1 10,24). Dávid és Salamon uralkodása után Izrael ketté szakadt Izrael és Júda egymással is harcolva meggyengült. Babiloni, perzsa és makedón uralom után a Hasmoneusok rövid uralkodását követően a Római birodalom provinciájává váltak. A zsidók megtarthatták hagyományaikat, vallásukat, törvényeiket. Ebben a történelmi helyzetben jelent meg Jézus. A bibliai kor 2 évszázada alatt különböző társadalmi változások mentek végbe. A törzsi kultúráktól a Királyok korán át sok kulturális hatás érte az ókori zsidó társadalmat. A „mózesi törvények” a Pentateuchus legkésőbb a perzsa kor végére (Kr. e. IV. század eleje) a mai formájának megfelelő alakban ismert volt. (Jany, 2006)

LVII. GEORGIKON NAPOK

57th Georgikon Scientific Conference

Az „ismeretlen világ beszűkült”, a városiasodás, a nemzetivé válás minden kontinensen megvalósult, a média, az információs és a fogyasztói kultúra kiteljesedett. Megváltozott a társadalmi és a kulturális környezet. (Verebélyi, 2005)

A XXI. század elején új világgazdasági, nemzeti társadalmi és gazdasági környezet jellemzi a fejlődő világot is. E világ maga is rengeteget változott a XX. század közepén uralkodott viszonyokhoz képest. Befejeződött a politikai dekolonizáció. Sok fejlődő ország vált közepesen fejlette s egyesek eljutottak a magas fejlettségi szint küszöbére. Jelentős tudományos és ipari képességek, s globális méretekben is versenyképes iparágak alakultak ki több fontos fejlődő országban. (Simai, 2015)

Az USA-beli Leslie A. WHITE (1900 – 1975) szerint az emberi civilizáció története azon a törekvésen alapul, hogy a természetet a kultúra által ellenőrzésünk alá vonjuk. E megközelítés azt hangsúlyozza, hogy a kultúrák az idő múltával a technika révén mind több energiát használnak fel. Minél több energiát képes egy kultúra a természetből nyerni, szükségképpen annál fejlettebb a kultúra. Hiszen, egy kultúra, amely több energiát képes hasznosítani, a többletenergia hasznosításának eredményeként a társadalmi szervezet és az ideológia fejlettebb formáival rendelkezik. (Verebélyi, 2005)

A XVIII. században az ipari forradalom révén vált az ember képessé arra, hogy saját fizikai erejét messze meghaladó munkát végezzen az újonnan felfedezett gőzgépek segítségével, gyárak létesítésével. Az energiafelhasználás a XX. században rohamosan növekedett az olcsónak számító fosszilis tüzelőanyagok hasznosításával. Európa országai a fejlődő technikára alapozva magas gazdasági fejlettséget értek el, s ennek megfelelő életformát alakítottak ki. Az elmúlt évszázadok során nem csupán a föld lakóinak száma nőtt robbanásszerűen, hanem ezzel párhuzamosan az egy főre jutó energia fogyasztás. (Sorensen, 2000)

Az Európai Unió tagállamaiban jelenleg a társadalom és állam szervezettségének szintjében jelentős a fejlődés a bibliai kor Izraeljéhez képest. Az egyes országok adómértékeinek összehasonlítása a bibliai kor adómértékeivel nem túl hálás és többnyire szubjektív vállalkozás.

Megállapítottuk, hogy a homo oeconomicus és a homo sapiens közötti különbség az adóterhelésben, a társadalom és állam szervezettségének szintjében is megmutatkozik, továbbá azt is hogy a bibliai adómértéktől magasabb adómértékkel terhelték az élő munkát az európai országokban a Cseh Köztársaság, Románia és Lettország kivételével.

Az adótörvények az egyes országokban rendkívül komplexek és az adóterhelés mértéke, az egyes csoportok között országonként eltérő, akár közigazgatási egységenként is. Az egyes kormányok adóbevételeinek felhasználása igen különböző aminek összehasonlítása még inkább nehéz feladat.

A bibliai alapelvek tükrében tettük fel a kérdést. Hasznos volt-e az egyes országoknak ezt az adómértéket választaniuk? Kifizetődő-e a jószág vagy a gonoszság?

A homo oeconomicus modell szerint az ember tökéletesen racionális lény, aki a tökéletes informáltság és a láthatatlan kéz (azaz egyéni önzés és vétek közjót hoz) segítségével a saját és gazdasági érdekei szerint cselekszik, akár egy matematikai modell, minden erkölcsi megfontolástól mentesen. Az emberek gazdasági viselkedését elsősorban a minél magasabb haszonra (profitra) való törekvés, a vállalkozói szemlélet határozza meg, melynek háttérében a bevétel és a kiadás összegzése áll.

A Smithnek tulajdonított logika, miszerint az egyéni önzés és vétek közjót hoz, inkább Mandeville: A méhek meséje c. művére vezethető vissza. Korunk gazdasági antropológiája különös egyveleg, amely nem foglalkozik a személyes erkölcsökkel, mert a láthatatlan kéz úgyis általános jólétet kovácsol a személyes vétkekből. (Sedláček; Jó és a rossz közgazdaságtana 2012, 334.p.)

A fenti gondolatmenet eredménye a felhasznált a bibliai erkölcs és a homo oeconomicus modellből kiindulva a hasznosság összevetése.

Aquinói Szent Tamást gazdaságtudományi elmélete, erkölce és nem utolsósorban annak évszázadokra meghatározó gyakorlati jelentősége miatt az erényökönómia legjelesebb képviselőjének tarthatjuk. (Tóth 2015, 42 p.)

Aquinói Szent Tamás a domonkos rendi szerzetes, a későbbi püspök a keresztény tudós (XXII. János pápa 1323-ban szentté avatta. XIII. Leo 1880-ban minden katolikus tanító tevékenység védőszentjévé tette) foglalkozott a haszonelvűséggel, illetve a hasznosság fogalmával.

... az, ami valamilyen vonatkozásban vett vágyóképeség mozgásának lezárójaként kívántatik, mint eszköz, amely által valami törekszik valami más felé, hasznosnak neveztetik... Hasznosnak pedig azon dolgok neveztetnek, amelyekben nincs olyan, amiért megkívántatnának, hanem csak annyiban képezik kívánság tárgyát, amennyiben másvalamire vezetnek, mint például a keserű orvosság bevétele. Tisztos <jóknak> <honestus (bonus)> pedig azokat a dolgokat nevezzük, amelyekben benne van az, amiért kívánság tárgyát képezik. (Summa Theologiae I-II., q. 5., a. 6.)

...[a jó] elsősorban a tisztosról állítatik, másodsorban a gyönyörködtetőről, harmadsorban a hasznosról. A különbség az erényes (tisztos), a hasznos és az öröm (gyönyörködtető) között így a következő: ha az emberi törekvés (cselekedet) valamire, mint eszközre irányul, akkor beszélünk hasznosról; ha valamire úgy irányul, mint végső teljességre, önmagáért, az az erényes (tisztos jó), mert az erény az, amit önmagáért akarunk; és végül az a cél, amiben a törekvés megnyugszik, ha eléri, az a gyönyörködtető, vagyis az öröm. Tehát az első a jók között az erény, második az öröm, s az utolsó a hasznos. (Summa Theologiae I-II., q. 5., a. 6.)

Aquinói Szent Tamás szerint a hasznosnak valami közjót kell szolgálnia, a Summa Theologiae című művében sorrendet állított fel a jóság alkotóelemei között. A hasznosság jóságban elfoglalt helye segítette munkánkat. Aquinói Szent Tamás gondolatmenetét tovább véve, jutottunk el arra a következtetésre, hogy az erkölcs és a hasznosság a keresztény etikában összefüggő gondolat.

Az OECD által közétett statisztika „Taxes on personal income as a percentage” megmutatta a részünkre, hogy a bibliai adómértékhez képest a magas, vagy az alacsony adómérték, a bruttó nemzeti jövedelem arányában megfelelő hasznos, illetve megfelelő nagyságú adóbevételt produkált-e az egyes tagállamoknak.

Amennyiben az adóbevételek és a jövedelmet terhelő adók nagysága összhangban volt úgy azt kifizető, vagy jó gazdaságpolitikának tekinthetjük. Amennyiben az adómérték és az adóbevétel ellentétes hatású volt, azaz magas adó mérték alacsony bevételekkel párosult, úgy azt gonosz, vagy rossz gazdaságpolitikának tekintettük.

LVII. GEORGIKON NAPOK

57th Georgikon Scientific Conference

2.számú táblázat

Az jövedelemadó bevétel mértéke a GDP %-ban az Európa Tagállamaiban a 21. században

Taxation: Key tables from OECD - ISSN 2075-8510 - © OECD 2013

Taxes on personal income
As a percentage of gross domestic product

	2009	2010	2011	2012
Australia	9,7	9,9	10,4	..
Austria	9,5	9,5	9,5	9,9
Belgium	12,2	12,3	12,5	12,6
Canada	11,2	10,7	10,9	11,2
Chile
Czech Republic	3,6	3,5	3,7	3,8
Denmark	26,3	24,2	24,2	24,2
Estonia	5,6	5,4	5,2	5,3
Finland	13,4	12,6	12,8	13,0
France	7,3	7,3	7,5	8,2
Germany	9,4	8,8	9,1	9,6
Greece	5,0	4,5	4,8	..
Hungary	7,5	6,5	4,9	5,3
Iceland	12,8	12,8	13,5	14,2
Ireland	7,7	7,5	9,0	9,5
Israel (1)	6,2	5,9	5,9	5,7
Italy	11,7	11,7	11,6	12,1
Japan	5,4	5,1	5,3	5,4
Korea	3,6	3,6	3,8	4,0
Luxembourg	8,1	7,9	8,3	8,3
Mexico
Netherlands	8,7	8,7	8,3	..
New Zealand	12,8	11,7	11,6	12,4
Norway	10,2	10,1	9,8	9,9
Poland	4,6	4,5	4,5	..
Portugal	5,8	5,6	6,1	5,9
Slovak Republic	2,4	2,3	2,5	2,7
Slovenia	5,8	5,7	5,7	5,9
Spain	6,7	7,0	7,2	7,4
Sweden	13,4	12,7	12,2	12,5
Switzerland	9,2	9,0	8,9	8,9
Turkey	4,0	3,7	3,8	4,0
United Kingdom	10,4	10,0	10,1	9,7
United States	7,8	7,9	8,9	9,0
OECD-Total (2)	8,7	8,4	8,5	..

Last updated: 17 January 2014; disclaimer: <http://oe.cd/disclaimer>

.. Not available

1. Information on data for Israel: <http://dx.doi.org/10.1787/888932315602>.

2. Unweighted average

Source: Revenue statistics: Comparative tables, OECD Tax Statistics (database)

doi: 10.1787/tax-pers-inc-table-2013-1-en

Forrás: OECD

Meg kívánjuk jegyezni, hogy a bibliai alapelvektől a Cseh Köztársaság és a fejlett tagállamok sem tértek el. Izrael és a Közép Európai régió tagállamainál a rossz vagy bibliai szóhasználat szerinti gonosz sújtotta gazdaságpolitika, nem hoz elegendő hasznot a konyhára. Az élők munkája napjainkban, ezen országokban túl van adóztatva.

A rövid elemzésünk során jutottunk arra a megállapításra hogy, az adott tagállam cselekedete a beszedett adóbevételek tekintetében csak annyira volt hasznos, amennyiben az a közjót szolgálta.

Hivatkozott források

Aquinói Szent Tamás; Summa Theologiae I-II., q. 5., a. 6.

Biblia; Móz5. 12,1 és 6; Sám1. 8,15 és 17; Kir2. 12,5; Ezsd. 7,24; Ez. 45,13-16; 2Kor. 9,7; Tit. 6,17; Lk. 16,1-12

Jany János 2006, A világ főbb jogrendszerei a nem nyugati jogi kultúrák (28 p.)

Simai Mihály 2015, A multilaterális együttműködés és a XXI. század kihívásai (5. p.)

Simai Mihály 2015, Fejlődéelméletek és realitások (6. p.)

Sorensen B., 2000; Renewable Energy. Academic Press, London, (912 p.)

Tomás Sedláček 2012, A jó és a Rossz Közgazdaságtana (11, 342-343 p.)

Tóth Gergely 2015, Gazdagép Története, A fenntartható fejlődés új közgazdaságtana (42. p.)

Verebélyi Kincső 2005, Vizualizáció és fogalmi rendszer a néprajzban (2. p., 5. p.)

OECD 2015, „Taxes on personal income as a percentage”

LVII. GEORGIKON NAPOK

57th Georgikon Scientific Conference